

ဒါလီခိပ်ထိး တၢ်မၤကွၢ်

ဒါလီကျိခဲစၢ်တၢ်ဆါန့ၣ်မ့ၢ်ခဲစၢ်တၢ်ဆါအကျိတခါလၢတၢ်ဒီသဒါအီၤန့ၣ်ဝဲဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကွၢ်ဒါလီခိပ်ထိးဘၣ်ဆါဘၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲအဂ္ဂါကတၢၢ်တဘီၤလၢကဒီသဒါနကစၢ်အသးလၢခဲစၢ်တၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်ဒါလီခိပ်ထိးစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်.

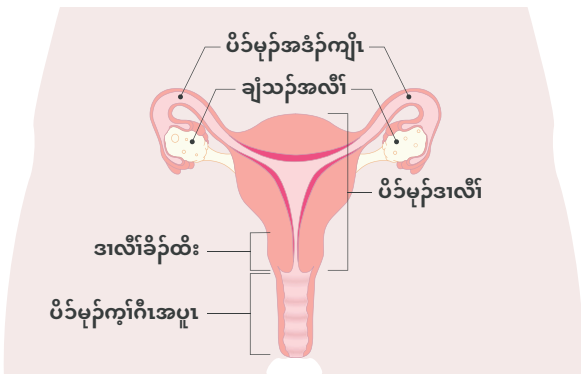
တၢ်မၤကွၢ်ဒါလီခိပ်ထိးန့ၣ်မၤကွၢ်ဝဲန့ၣ်ဒါလီခိပ်ထိးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်လီၤ. ကသိၣ်သရၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤကွၢ်/သရၣ်မ့ၢ်ကွၢ်ပုၤဆါကဟံးန့ၣ်ဒါလီခိပ်ထိးအဒိအဆံးဖိတခါသ့ဝဲတၢ်ဒွဲဒွါအဘိ-ဒ်တၢ်မၤကွၢ်ဒါလီခိပ်ထိးအသိး-ဒီးမၤကွၢ်ဝဲ “human papillomavirus” (HPV) န့ၣ်လီၤ.

HPV န့ၣ်မ့ၢ်ဘဲရၢး(၈)တၢ်ဆါအယၢ်မ့ၢ်ဆူၣ်မ့ၢ်ဂီၤတခါလၢ အဆီတလဲဝဲန့ၣ်(၈)လၢအအိၣ်လၢဒါလီခိပ်ထိးအပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးကဲထီၣ်ဒါလီခိပ်ထိးခဲစၢ်အအါကတၢၢ်လီၤ.

ပုၤအါတက့ၢ်လၢအအိၣ်ဒီး HPV န့ၣ်အတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်တဖျါဝဲဘၣ်, လၢတၢ်န့ၣ်အယၢ်တၢ်မၤကွၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အကျိဒိၣ်မးလီၤ.

နတၢ်မၤကွၢ်မ့ၢ်ဖျါလၢနအိၣ်ဒီး HPV န့ၣ်, ကဟံးန့ၣ်ဝဲတၢ်ဆါကတၢၢ်ယံၣ် ၁၀ နံၣ်ဒီးအါန့ၣ်အန့ၣ်လၢ HPV ကကဲထီၣ်ဒါလီခိပ်ထိးခဲစၢ်န့ၣ်လီၤ. HPV တၢ်ဆါအယၢ်အတၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲန့ၣ်တနီၤစါဒုးကဲထီၣ်ဒါလီကျိအခိပ်ထိးခဲစၢ်ဘၣ်.

ပိၣ်မ့ၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖိထီၣ်အကျိအကျဲအကွၢ်ဂီၤသက့ၢ်

န့ၣ်လိၣ်ဘၣ်ဒါလီခိပ်ထိးတၢ်မၤကွၢ်တခါါ.

န့ၣ်လိၣ်ဘၣ်ဒါလီခိပ်ထိးတၢ်မၤကွၢ်တခါါဖဲန-

- မ့ၢ်န့ၣ်ပိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်ဒီးဒါလီခိပ်ထိးတဂၤ
- သးနံၣ်အိၣ် ၂၅ နံၣ် တုၤ ၇၄ နံၣ်.
- အိၣ်ဒီးသ့ၣ်ထိးတၢ်ထိးဘၣ်အိၣ်ဘူးဒီးပုၤအဂၤတဂၤ, မ့ၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ခွါမ့ၢ်မ့ၢ်ခွါသ့ၣ်ထိးအကွၢ်ပနီၣ်ဖဲလဲၣ်တခါန့ၣ်အတွဲးတအိၣ်ဘၣ်.

မ့ၢ်တၢ်အကျိဒိၣ်လၢနကမၤန့ၢ်ဒါလီခိပ်ထိးတၢ်မၤကွၢ်, ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ဆဲးဘၣ်HPVကသိၣ်ဒီသဒါအခါဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ HPV ကသိၣ်ဒီသဒါန့ၣ်တုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဝဲဒိၣ်အါဘၣ်ဆၣ်,တဒီသဒါဝဲ HPV အယၢ်တဖၣ်ခဲလၢဘၣ်.

နကလိၣ်မၤဝဲဒိၣ်ဒါလီခိပ်ထိးအတၢ်မၤကွၢ်န့ၣ်အဘၢ်စၢၤယံၣ်လိၣ်သးထဲလဲၣ်.

နကဘၣ်မၤကွၢ်တၢ်မၤကွၢ်၅ နံၣ်တဘျီထီၣ်တဖဲနသးနံၣ်အိၣ် ၂၅ ဒီး ၇၄ နံၣ်အဘၢ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကွၢ် ၅ နံၣ်တဘျီန့ၣ်ပူၤဖျဲးဝဲဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအဒီပညီမ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤကွၢ်ကျိကျဲအလီၤလံၤလၢခဲန့ၣ်တဘျီတၢ်မၤကွၢ်ဖဲးစမံယၢ် (pap smear) န့ၣ်မၤကွၢ်ထဲဒ် တၢ်ဆီတလဲတဖၣ်လၢဒါလီခိပ်ထိးဖဲ(လ)ဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒါလီခိပ်ထိးတၢ်မၤကွၢ်အသီတဖၣ်လၢ HPV အဂီၢ်န့ၣ်, မၤကဲထီၣ်တၢ်ဆီတလဲတဖၣ်လၢဒါလီခိပ်ထိးဖဲ(လ)တဖၣ်အပူၤသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမၤစၢၤဝဲလၢကထံၣ်န့ၣ်တၢ်ဆီတလဲဆီဆီအဂီၢ်လီၤ.

နကလဲၤမၤကွၢ်န့ၣ်ဒါလီခိပ်ထိးတၢ်မၤကွၢ်န့ၣ်ဖဲလဲၣ်.

တၢ်မၤကွၢ်ဒါလီခိပ်ထိးတဖၣ်တၢ်မၤန့ၢ်အီၤသ့ဖဲ ကသိၣ်သရၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်ဖိ, ဆူၣ်ချ့အလီၤခါၣ်သးဒီးဟံၣ်ဖိဖိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိတၢ်ဆါဟံၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်ဒၢလီၢ်ခိၣ်ထိးတၢ်မၤကွၢ်န့ၣ်တၢ်မၤအီၤဒဲလဲၣ်.

ဖဲဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအပူၤဟ့ၣ်တၢ်တဂၤမ့ၢ်ဟံးန့ၣ်ဝဲတၢ်အဒိတခီ

ဖဲဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအပူၤဟ့ၣ်တၢ်တဂၤမ့ၢ်ဟံးတၢ်မၤကွၢ်တခီ, နကလိၣ်ဘၣ်လီၤန့ၣ်ဆူၣ်ကလၢအဖီလၢတဖၣ်ဖဲန့ၣ်ဒီးမံလီၤလၢန့ၣ်ချ့ဝဲအံးဖးန့ၣ်လ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်ယၢၣ်ဘူဖိတဘၣ်လၢကကးဘၢန့ၣ်အဂီၢ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်ကဂီၢ်န့ၣ်လီၤနီၣ်တံၣ်တဘၣ်(တၢ်ပီၤတၢ်လီၤဒိထီၣ်ဒ့ၣ်အနိးအသိး) ဆူၣ်ပိၣ်မုၢ်ကွၢ်ဂီၤအပူၤဒီးသ့ၣ်နီၣ်ဒွဲဒွဲတၢ်အဆံးဖိတဘၣ် လၢကဟံးန့ၣ်စဲ(လ)အဒိလၢဒၢလီၢ်ခိၣ်ထိးအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤန့ၣ်တၢ်တဂၤမ့ၢ်ဟံးတၢ်မၤကွၢ်အီၤဒဲလဲၣ်န့ၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တဘၣ်ဆါဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်. န မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးန့ၣ်ဆူၣ်ချ့ပူၤဟ့ၣ်တၢ်မၤကွၢ်လၢအမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်တဂၤန့ၣ်သ့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်မ့ၢ်ဟံးန့ၣ်နကစၢ်အတၢ်ဒိ (ကစၢ်-ထၢဖိၣ်)

န့ၣ်မ့ၢ်ဟံးန့ၣ်နကစၢ်အတၢ်ဒိလၢန့ၣ်ကစၢ်ဒဲၣ်န့ၣ်, နကဘၣ်မၤတၢ်အံၤလၢဆူၣ်ချ့ဝဲဒၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. နဆူၣ်ချ့တၢ်မၤကွၢ်ဂီၤရၢကတဲဖျါန့ၣ်လၢကဘၣ်မၤတၢ်မၤကွၢ်အံၤဒဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. နမၤတၢ်အံၤလၢတၢ်ခူသ့ၣ်အပူၤသ့ၣ်မ့ၢ်မၤအဝဲသ့ၣ်မၤကွၢ်ဒၢလီၤ.

နီၣ်ကစၢ်တၢ်မ့ၢ်ဟံးအံၤပၣ်ယုၣ်ဝဲတၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤနီၣ်ဒွဲဒွဲတဘၣ်လၢန့ၣ်ပိၣ်မုၢ်ကွၢ်ဂီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. နဒွဲဒွဲနီၣ်ဒွဲဒွဲန့ၣ်ကဝီၤကျိၤကယိကယိပၢ်တုၤလၢ ၁၀ တုၤ ၃၀ စဲးကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤန့ၣ်တၢ်တဂၤမ့ၢ်ဟံးတၢ်မၤကွၢ်တဖၣ်တလၢဘၣ်သ့ၣ်လီၤ, ဘၣ်ဆၣ်တဘၣ်ဆါဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ထဲန့ၣ်ဝဲတဖၣ်ထုးကွၢ်တၢ်ဒွဲဒွဲအဘိလၢန့ၣ်ပိၣ်မုၢ်ကွၢ်ဂီၤအအိၣ်ဝဲဒီးထၢန့ၣ်လီၤကဒါက့ၤအီၤဆူၣ်တၢ်အဒိလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်အပူၤတက့ၢ်.

တၢ်ထၢဖိၣ်နီၣ်ကစၢ်အဒိန့ၣ်ပူၤဖျဲးဝဲဒိသိးသိးဒီးလီၤတၢ်ဒိသိးဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအပူၤဟ့ၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်ဒိအသိးလီၤ.

တၢ်မၤကွၢ်ဝဲအလီၢ်ခိၣ်တၢ်မၤန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးလဲၣ်.

ဖဲတၢ်ဟံးန့ၣ်တၢ်အဒိဝဲတစု, တၢ်ဆူၣ်အီၤဆူၣ်အံၤတၢ်မၤကွၢ်အဒိလၢတၢ်မၤကွၢ်အဂီၢ်လီၤ.

နတၢ်မၤကွၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဖျါဝဲ HPV ဘၣ်န့ၣ်, နအိၣ်ခိးယဲၣ်န့ၣ်လၢနတၢ်မၤကွၢ်လၢခဲတဘျီန့ၣ်သ့ၣ်လီၤ.

နတၢ်မၤကွၢ်မ့ၢ်ဖျါလၢ HPV န့ၣ်, နဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအပူၤဟ့ၣ်တၢ်ကကတိၤတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်လၢန့ၣ်မၤအီၤလၢခဲတဘျီမ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်မၤကွၢ်အစၢ်တဖၣ်န့ၣ်ကလဲၣ်ဆူၣ်ထံကီၢ်ခဲတၢ်မၤကွၢ်အတၢ်ဆဲးလီၤမံၤ National Cancer Screening Register (NCSR) အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကွၢ်အကျိၤအကျဲၤအံၤကဆူၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဒီးလၢနကဘၣ်မၤကွၢ်န့ၣ်သးလၢခဲတဘျီဆဲးယံၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

နကဘၣ်ထီၣ်ဒီးနကသံၣ်သရၣ်ဆဲးယံၣ်လဲၣ်.

ထီၣ်လိၣ်ဒီးနကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအပူၤဟ့ၣ်တၢ်ဖဲန့ၣ်တလီၤတၢ်လၢနတၢ်မၤကွၢ်ဒၢလီၢ်ခိၣ်ထိးန့ၣ်ကဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢမ့ၢ်န့ၣ်မတၢ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပိၣ်မုၢ်ကွၢ်ဂီၤသ့ၣ်လီၤ, ဆါမ့ၢ်တမ့ၢ်ယွၤလီၤလၢတညီၣ်ကဲထီၣ်အသးဘၣ်န့ၣ်, ထီၣ်လိၣ်နကသံၣ်သရၣ်တဘျီဃီတက့ၢ်. တီၢ်နီၣ်, တၢ်ထၢဖိၣ်တၢ်မၤကွၢ်လၢနီၣ်ကစၢ်န့ၣ်တၢ်တဟ့ၣ်ကူၣ်လၢနကမၤအီၤဘၣ်ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပနီၣ်ဒိအံၤတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်အါထီၣ်, လိၣ်လိၣ်တၢ်ကွဲးကဲဘျီဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲလိၣ်သးတဖၣ်အဂီၢ်, ကွၢ်ဘၣ် jeanhailes.org.au/health-a-z/health-checks/cervical-screening-test တက့ၢ်

လီၤတံၣ် 03 9453 8999
jeanhailes.org.au

Jean Hailes လၢပိၣ်မုၢ်ဆူၣ်ချ့အဂီၢ်အံၤဖဲးဘျီပၣ်ပနီၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဆီၣ်ထွဲလၢအိးစၢ်လၢပဒိၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤသီထီၣ်က့ၤအီၤဖဲလဲၣ်မ့ၢ် ၂၀၂၃

တၢ်ဘိးဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါ-တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤတမ့ၢ်ပုၤကသံၣ်ကသီအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. နမ့ၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒုးန့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်, ကတိၤတၢ်ဒီးနကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်ဆူၣ်ချ့ပူၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ကရူၢ်တက့ၢ်.

ပကွဲးဝဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢပုၤလၢအယဲဝဲလၢတၢ်လီၤလီၤဆီလိၣ်အသး, တၢ်လဲၤဒီဖျါဒီးကွၢ်ပနီၣ်လီၤဆီလိၣ်သးတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပသ့ၣ်တၢ်ကတိၤဖျါပိၣ်မုၢ်, ဘၣ်ဆၣ် ပသ့ၣ်ညါပၣ်ပနီၣ်ဝဲလၢတၢ်ကတိၤဖျါပိၣ်မုၢ်အံၤတပၣ်ဃုၣ်ဝဲဒီးပုၤခဲလၢလၢအသ့ပတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤန့ၣ်ဘၣ်.

© Jean Hailes for Women's Health 2023